

АНАЛИТИЧКИ ЕПИДЕМИОЛОШКИ МЕТОД

Проф. др Милена Илић

2 ГЛАВНА ЦИЛЪА:

2 главна типа епидемиолошких метода

- **Дескриптивни метод**
  - Постављање хипотезе
- **Аналитички метод**
  - Тестирање хипотезе

Дескриптивна епидемиологија

Базична тријада

Еколошке студије

Шта је еколошка студија?

- Јединица посматрања: популација односно група
- Предмет испитивања: повезаност неке карактеристике са здрављем

Аналитичке студије

- Студије случајева и контрола (анамнестичке)
- Кохортне студије (студије инциденције)
  - ***проспективне***
  - ***ретроспективне***
- Студије пресека (студије преваленције)

Општи модел аналитичких студија

б о л е с т

+

-

Изложеност

+

a

b

-

c

d

ЕПІДЕМІОЛОШКЕ МЕТОДЕ

- **КОНЦЕПТ РИЗИКА**

- Абсолютни

- Релативни

- Атрибутивни

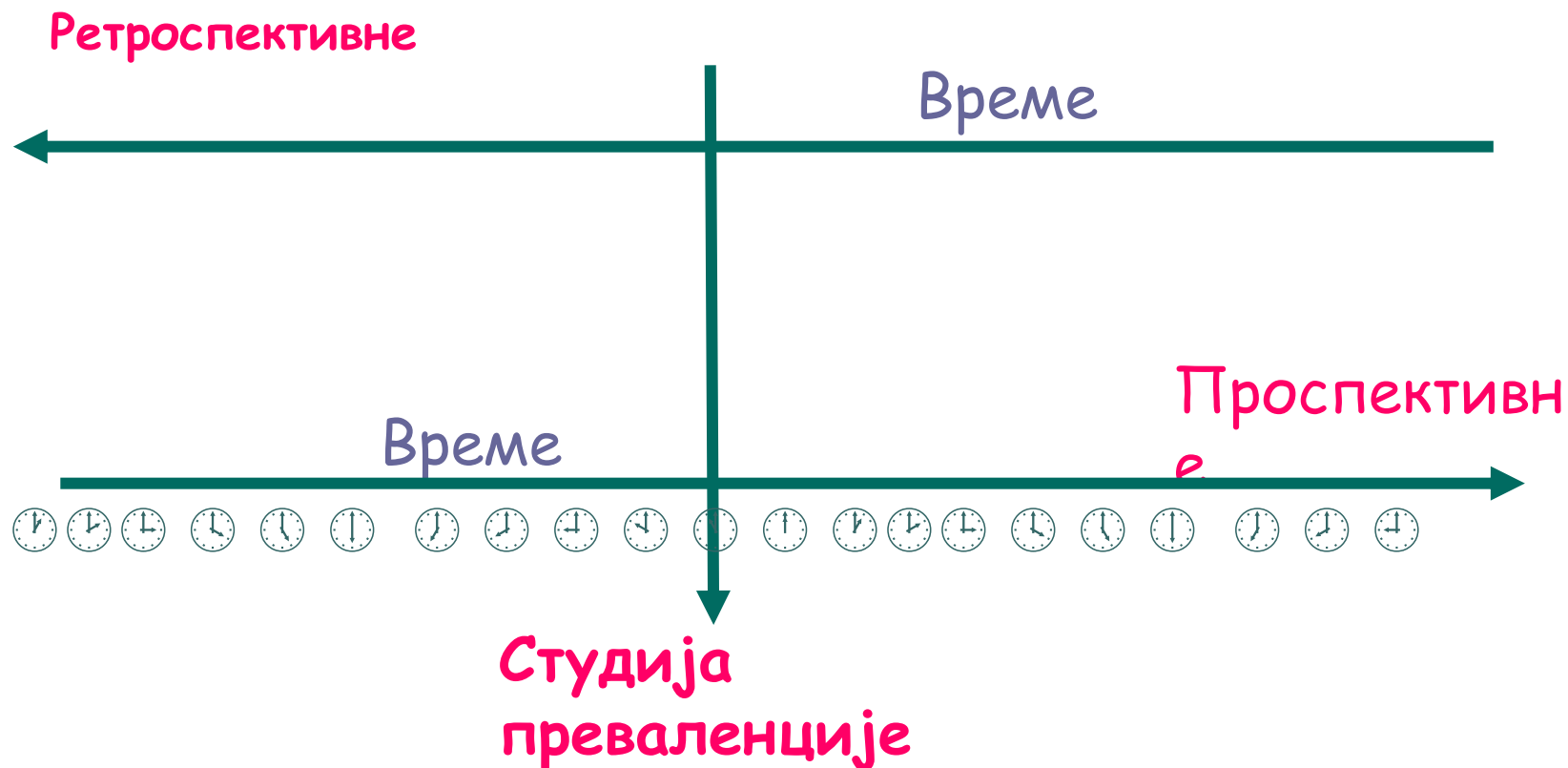
ЕПИДЕМИОЛОШКЕ МЕТОДЕ

- Интерпретација RR

RR=1	Ризик изложених једнак је ризику неизложених (нема повезаности између посматране изложености и болести)
RR>1	Ризик изложених већи је од ризика неизложених (постоји позитивна повезаност, што указује на могућу узрочну везу између посматране изложености и болести)
RR<1	Ризик изложених мањи је од ризика неизложених (постоји негативна повезаност, што указује на могућу протективну улогу посматране изложености у односу на болест)

Епидемиолошке студије – време

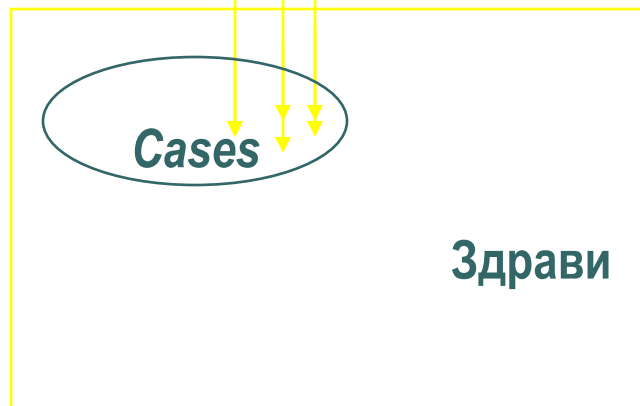
Студије пресека

Агенс

Време

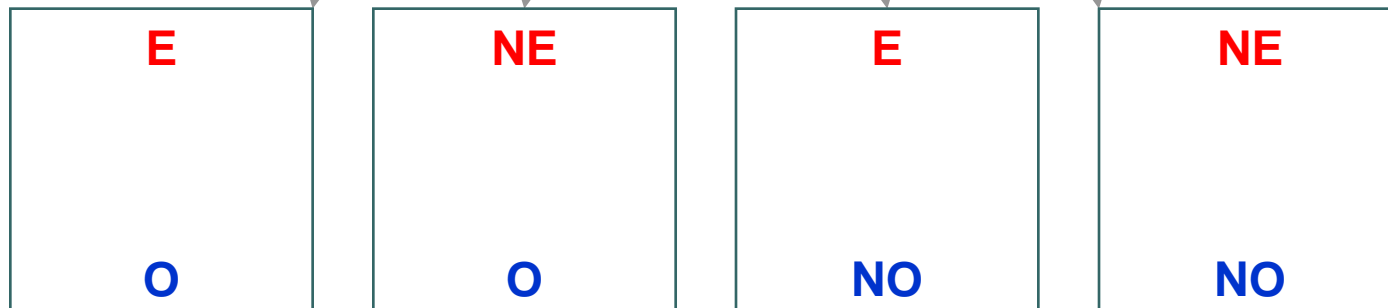
Студијска популација

Дефинисана популација

Узорковање

Прикупљање података о исходу
(болест) и експозицији (фактори ризика)

ДИЗАЈН АНАМНЕСТИЧКЕ СТУДИЈЕ:

Дизајн студије случајева и контрола

ПОДАЦИ АНАМНЕСТИЧКИХ СТУДИЈА

МЕЧОВАНИ- индивидуално или
групно

НЕМЕЧОВАНИ

Модел мечоване студије случајева и контрола

Група
оболелих

Пол
Узраст
(.....)
школска спрема

Контролна група

Епидемиолошки
упитник

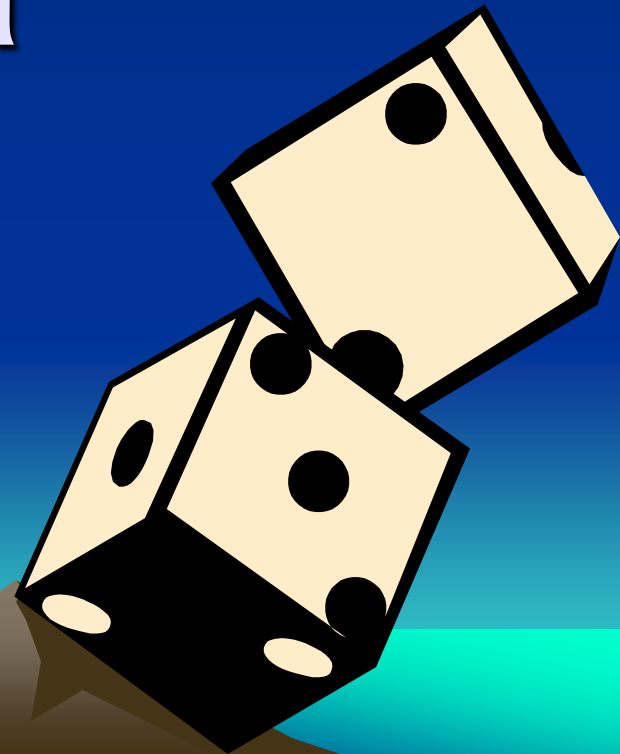
Студија случајева и контрола - група оболелих -

- Критеријуми на којима се заснива дијагноза болести морају да буду јасно дефинисани
- Избор испитаника:
  - *у дефинисаној популацији*
  - *у здравственој установи*
- Узети у обзир само новооболеле

Избор групе за поређење у анамнестичким студијама

Избор групе оболелих у анамнестичким студијама

Група оболелих

- Утврдити критеријум за избор испитаника који ће бити обухваћени студијом

Студија случајева и контрола

- контролна група -

▣ Особе потичу из популације:

- узорак опште популације
- пријатељи или познаници
- другови са посла
- суседи
- рођаци - чланови породице (браћа-сестре, брачни пар.)

▣ Особе потичу из исте здравствене установе из које су и оболели:

- без обзира на дијагнозу
- искључују се одређене болести
- само лако или случајно настала стања
- прегледани и означени здравим

Шта је КОХОРТА?

ДИЗАЈН КОХОРТНЕ СТУДИЈЕ:

узрок → последица

Кохортне студије

КОХОРТНЕ СТУДИЈЕ

→ **Кохорта:** група људи са заједничким искуством

- место боравка
- година рођења
- иста професија
- година уписа на факултет

другом заједничком карактеристиком

- учешће у лову
- на заједничком ручку
- боравак у здравственој установи
- учешће на истој омладинској акцији

Дизајн кохортне студије

Процена повезаности претпостављеног узрока и очекиване последице у кохортним студијама обезбеђује се:

- Поделом кохорте на групу изложених и неизложених агенсу**
- Избором кохорте изложених и контролне кохорте**
- Поређењем кохорте изложених са општом популацијом**

Кохортне студије - избор испитаника -

- ❑ Општа популација
- ❑ Специјално изложене групе

Проспективна кохортна студија

Изложеност

Болест

?

?

Ретроспективна кохортна студија

Изложеност

Болест

Карактеристике студија случајева и контрола и кохортних проспективних студија

Студије случајева и контрола

- ▣ кратко
- ▣ мали
- ▣ ниска
- ▣ применљиве
- ▣ није спорна
- ▣ безначајан
- ▣ не постоји

Карактеристике

- време извођења
- број испитаника
- цена студије
- код ретких болести
- етичност
- проблем одзива
- проблем осипања

Кохортне студије

- ▣ дуго
- ▣ велики
- ▣ висока
- ▣ неприменљиве
- ▣ понекад спорна
- ▣ значајан
- ▣ постоји

Карактеристике студија случајева и контрола и кохортних проспективних студија

Студије случајева и контрола

- велике
- непоуздани
- немогуће
- процењује се
- једну болест

Карактеристике

Тешкоће избора
контролне групе
Подаци о изложености
Израчунавање стопа
Релативни ризик
Изучавање дејства
агенса везано за

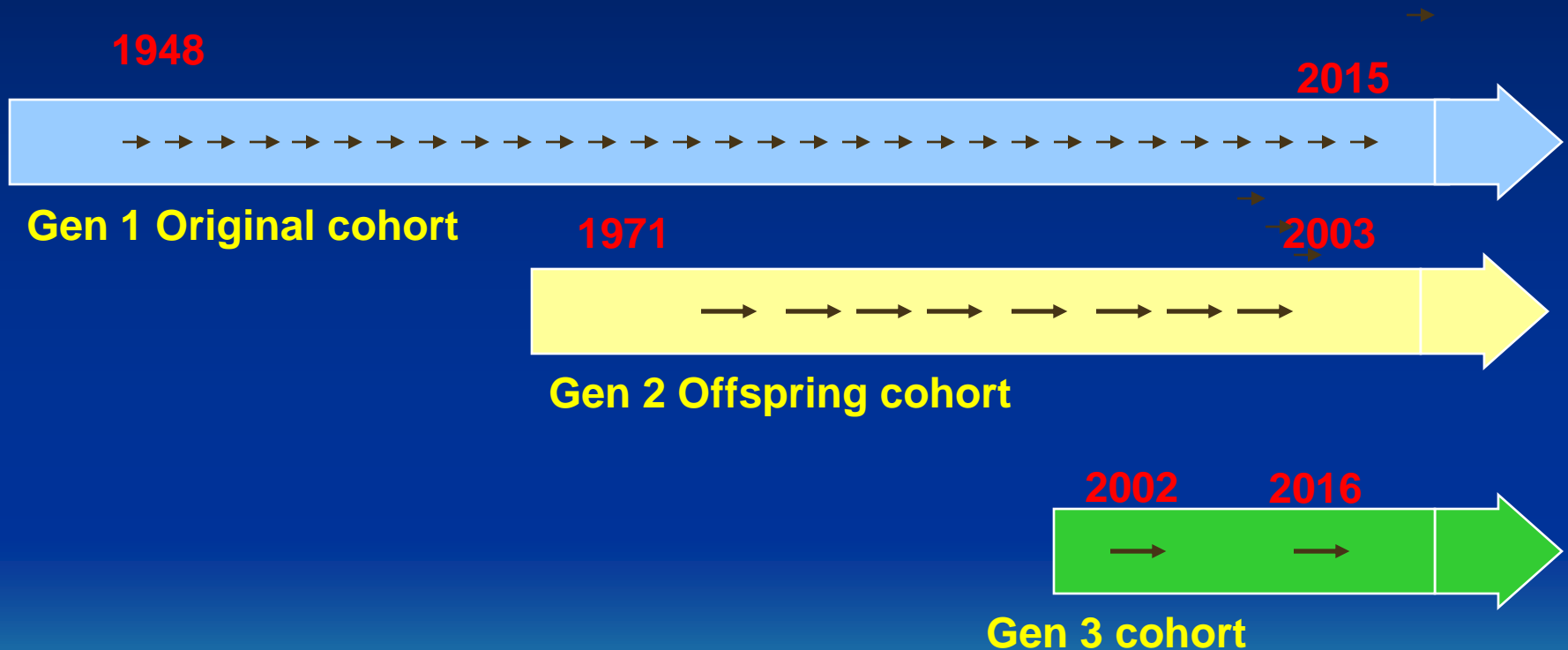
Кохортне студије

- мале
- поуздани
- могуће
- одређује се
- више болести

Framingham Heart Study

Longitudinal Community-Based Family Study

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ СТУДИЈЕ

ДИЗАЈНИРАЊЕ

- ❖ Протокол експеримента
- ❖ Избор испитаника
  - ❖ Величина узорка
  - ❖ Рандомизација
- ❖ Процена исхода
  - ❖ Отклањање пристрасности у процени исхода

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ СТУДИЈЕ

ИЗБОР ИСПИТАНИКА

- ❖ Слагање у односу на карактеристике од значаја за исход испитивања
- ❖ Дефинисање критеријума за укључивање и искључивање из студије

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ СТУДИЈЕ

РАНДОМИЗАЦИЈА

ДЕФ. Разврставање испитаника у експерименталну и контролну групу методом случајног избора

ЦИЉ: Елиминисање узорачке пристрасности

ВЕЛИЧИНА УЗОРКА

- **Израчунавање** величине узорка
- **Методе за превазилажење малог броја испитаника**
  - Мета-анализа
  - Мултицентричне студије

ПРОЦЕНА ИСХОДА КЛИНИЧКОГ ЕКСПЕРИМЕНТА

- ❖ Индивидуална процена
- ❖ Једноструко слепа техника
- ❖ Двоструко слепа техника
- ❖ Троструко слепа техника

КЛИНИЧКИ ЕКСПЕРИМЕНТ

- ❖ Испитаници су ОБОЛЕЛЕ особе
- ❖ Тестирање ефикасности поступака у лечењу обољења и превенцији рецидива и компликација

ТЕРЕНСКИ ЕКСПЕРИМЕНТ

- ❖ Испитаници су ЗДРАВЕ особе
- ❖ Тестирање ефикасности средстава и поступака у превенцији обољења
- ❖ Изводи се тамо где је учесталост болести висока или међу особама изложеним високом ризику

ЕКСПЕРИМЕНТ У ДРУШТВЕНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

- ❖ Јединица испитивања: ДРУШТВЕНА ЗАЈЕДНИЦА
- ❖ Тестирање ефикасности средстава и поступака у превенцији обољења
- ❖ Поређење стања пре и после интервенције или поређење с контролном друштвеном заједницом

ПРЕДНОСТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИХ СТУДИЈА

- **Пружају најјаче доказе о односу узрок-последица**

НЕДОСТАЦИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИХ СТУДИЈА

- ✓ **Спорна етичност**
- ✓ **Отежана генерализација резултата**
- ✓ **Ограничена изводљивост**
- ✓ **Проблеми одзива и осипања**
- ✓ **Огромни материјални трошкови**

Испитивање ефекта аспирина и бета-каротена на КВБ и малигне болести I

- Место: САД
- Циљеви:
  - процена ефекта аспирина на морталитет од КВБ
  - процена ефекта бета-каротена на инциденцију карцинома плућа
- Почетак студије: 1982. г.
- Популација: 261.248 америчких лекара-мушкараца узраста 40-84 године

